

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • četrtek • 26. september 2002 šte. 39 (3188) • letnik 57 • cena 0,73 evra

Štajerska ne prizna slovenske manjšine

Slovenci na avstrijskem Štajerskem že od leta 1955 čakajo na to, da bodo priznani kot manjšina. Zdaj je štajerski deželni zbor naredil (zaenkrat?) piko pod zadevo: vlada ne vidi potrebe, da bi jih poleg Slovencev na Koroškem priznala za manjšino.

Zadnja leta se je zadeva začela premikati z mrtve točke in bilo je zaznati pozitivne signale, odgovarjajoče zahteve pa so v deželnem zboru postavili štajerski Zeleni in Liberalni forum.

Lani je deželna glavarka Klasniceva obiskala tudi kulturni center štajerskih Slovencev, Pavlovo hišo društva »Člen 7«. (To društvo zastopa in se bori za pravice po omenjenem členu.) Obisk so ocenjevali kot simbol za politiko »dobre volje« in ga povezovali z upanjem. Zato je razočaranje precejšnje, saj je tako »Štajerska ob šanso, da se sooči s svojo drugo identiteto«.

Člani štajerske vlade so izjavili, da »je dovolj, če so štajerski Slovenci zastopani v sosvetu ob koroških Slovencih« in da priporočajo več sodelovanja med njimi. Slovenske organizacije na Koroškem pa seveda že zdavnaj sodelujejo z rojaki na Štajerskem. Da ti še niso zastopani v sosvetu, je krivda pri zvezni vladi in koroški deželni vladi, ker da baje statut ne do-

pušča kooptiranja. Predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Marjan Sturm poudarja, da so štajerski Slovenci priznani v Avstriji že od podpisa državne pogodbe leta 1955, saj jih člen 7 izrecno omenja. Potrebna pa da je reforma sosveta, da bo v njem tudi štajersko zastopstvo.

Mag. Marjan Pipp, predsednik Centra narodnih skupnosti na Dunaju, pa pravi, da bodo morali štajerski Slovenci ubrati pot preko sodišča za svoje pravice. Klasniceva na isto temo: »Ni treba ustvarjati problemov tam, kjer jih ni.«

S. W.



Na Suhem sedlu tik ob slovensko-avstrijski meji je minulo soboto, 21. septembra 2002 Peter Kučer, predsednik Zveze koroških partizanov pozdravil nekdanjega ameriškega letalca Thomasa W. Forbesa.

Več na strani 2.

ERNTE DANK

Künstlerhaus
Klagenfurt/Celovec

● DO, 26. 9.: DANKE SCHÖN
20.00: Christoph Schlingensiefel:
»Aktion 18 – Tötet Politik«
(Lesepresentation)

● FR, 27. 9.: HVALA / GRAZIE
20.00: Nenad-Vasilic-Balkan-
Band (YU, AL, A), Palo Alto (I),
Wolfgang Mitterer (A) & Erdem
Tunacan (TR)

● SA, 28. 9.: GOTT SEI DANK
19.00: Podiumsdiskussion
22.00: Attwenger: »Sun« (Konzert)
23.00: DJ-Line mit GÜ-mix
(Dub Club Vienna)

● Täglich, 11.00-23.00:
Ausstellung »Kunstverein Kärnten
1907-2002«

PREBLISK

■ Francoski kralj Ludvik XIV. je rekel, no ja, nekaj podobnega, »država sem jaz«. Mathias Reichhold je rekel »šef sem jaz«, da ne bo pomote pri svobodnjakih. Očitno ima še vedno problem z vodstvom, gospod minister s Koroške. Ali sam ne more verjeti, da je zdaj na istem stolčku, kot je bil nekoč »Nedotakljivi«, ali pa mu tega drugi ne verjamejo.

Ampak gospod Nedotakljivi se ne more odvaditi, da bi ne poskušal povsod in ob vsakem času »fušati« v zboru. In tako si lahko obetam še kar nekaj prebliskov na hvaležno temo svobodnjaki. Posebno še, ker se volitve bližajo in ker bo na vrsti – kot vedno – tekmovanje za mistre v politiki.

Nikar se ne zavajamo v pričanju, da imajo Avstrijci

modro-črni potegavščini čez glavo dovolj. Kaj lahko se zgodi, da bo kancler šel ponovno v španovijo z modrimi, katere bo

Le roi c'est moi (Kralj sem jaz)

proglasil za modre tudi v prenesenem smislu, za zanesljive partnerje itd. itd.

Ali bo svobodnjakom uspelo, da uredijo zmešnjavo v svojih vrstah ali ne, navsezadnje sploh ne bo važno. Važno bo, ali bo »Nedotakljivi« dal mir ali ne. Upam si prerokovati, da bo napel vse sile in se do 24. novembra še kolikor toliko obvladal, potem pa se bo nadaljevala stara pesem. Kdo gre z mano staviti?

S. W.

17. VESTNIKOV IZLET



od petka 11., do nedelje 13. oktobra 2002
BERNARDIN – PORTOROŽ

Vse bralce in prijatelje pristrčno vabimo na letošnji izlet v Bernardin – Portorož. Kot vsako leto se bomo tudi letos potrudili, da nam bo lepo in prijetno. Za ples in zabavo nam bo igral TRIO KORENIKA iz Šmihela pri Pliberku.

CENA: 143 € po osebi v dvoposteljni sobah
29 € doplačilo za enoposteljno sobo
Prijava 0463/514300-40 (Milka Kokot), -14 (Urška Brumnik)

Vaš partner za transport + turizem

SIENČNIK
Telefon (04236) 2010-0
Telefax (04236) 2010-11
A-9141 DOBRLA VAS

ZNP

Za več informacij

Na svoji prvi seji po razsulu konsenzualne konference na Dunaju je Zbor narodnih predstavnikov (ZNP), razširjeni odbor Narodnega sveta koroških Slovencev v sredo, 18. septembra, predlagal široko zasnovano informacijsko kampanjo koroških Slovencev. Kampanjo naj bi na osnovi sklepa razširjenega KOKSa nosili in izvedli obe osrednji organizaciji slovenske narodne skupnosti, to sta NSKS in ZSO. O informacijski kampanji bo razširjeni KOKS sklepal ta teden.

Zbor narodnih predstavnikov se je zahvalil vsem slovenskim pogajalcem. To so bili predsednika osrednjih organizacij, Marjan Sturm in Bernard Sadovnik v konsenzualni konferenci ter Pavel Apovnik v Strokovni komisiji. Soglasno je zbor odobril odločitev in korak obeh pogajalcev, da nista podpisala zahtevane izjave konsenzualne konference, da je zdaj člen 7 docela izpolnjen.

Ostro so člani ZNP zavrnili vse načrte, da bi koroški Slovenci priznali nemškonskonalne organizacije, ki se tako rade kitijo z nazivom »domovinske«, kot enakovredne pogovorne partnerje. Z načrtovano skupno izjavo o zgodovini bi se prav to zgodilo. Apovnik je dejal, da bi s to izjavo koroški Slovenci »za vse večne čase priznali«, da so nemškonskonalne organizacije odločujoč faktor v manjšinskih pravnih zadevah. Osrednji organizaciji koroških Slovencev svoje poslanstvo in svojo funkcijo izvajata direktno na osnovi člena 7 ADP. Torej sta kvalificirani društvi na osnovi člena 7 ADP.

Kahade in brambovcima nimata nobenega statusa iz člena 7. Torej nista dolžna ničesar dati, še manj pa sta upravičena kaj preprečevati. Franc Wakounig.

čisto čez

27. 09. – 20h
Šentpeter
pri Šentjakobu
Višja šola

29. 09. – 20h
Pliberk
Kulturni dom

Sonja Roschier
Therese Bauer
Magda Krupnik
Damjan Erbec
Gabriel Lipas
Sanna Komackler
Tibor Oskina

Michael Ertan
Kamen Feckmann
Primus Sitter
Ramon Asatryan
Stefan Oltner
Emil Kristof

Na Suhem sedlu nad Golico, tik ob avstrijsko-slovenski meji, je minulo soboto, 21. septembra 2002 bila odkrita spominska plošča ameriškim letalcem, ki so 19. septembra 1944 preživeli strmoglavljenje bombnika B-17 na območju Karavank. Letalo je bilo med preletom Celovca težko zadeto. Od desetih članov posadke jih je strmoglavljenje preživel devet. Pilot je bil pri obstreljevanju smrtno zadet. Ko je letalo treščilo na tla, je bil že mrtev. Šest članov posadke so zajeli Nemci in jih kot vojne ujetnike odpeljali v Celovec. Po vojni so se vrnili domov.

Partizani so jih rešili

Trije člani pa so imeli več sreče. Naleteli so na partizane, na kurirsko četo, ki jo je vodil koroški partizan Ivan Čero, komandir kurirske karavle K=2. On je pozneje, 2. maja 1944, padel nedaleč od kraja strmogavljenja letala. Kurirska četa je preživele ameriške letalce pripeljala na varno. Pilota so partizani pokopali z vojaškimi častmi. Med rešenimi ameriški letalci je bil tudi Thomas Willie Forbes (* 5. 1. 1920) iz Severne Caroline v ZDA.

V soboto, 21. 9. 2002 je bil častni gost svečanosti odkritja spominske plošče na Suhem sedlu. Odkritje plošče je priredil jeseniški območni odbor Zveze borcev NOB, med častnimi gosti pa so bili predstavniki ameriške ambasade v Ljubljani Gonzales, predsednik Zveze koroških partizanov inž. Peter Kuhar, komandir 15. brigade vojaškega letalstva Slovenske vojske in visoki predstavniki partizanskih združenj v Sloveniji.

NA SUHEM SEDLU NAD GOLICO

Spomenik zavezniškim letalcem



Župan Boris Bregant, Thomas W. Forbes in J. Gonzales, predstavnik ambasade ZDA, pri odkritju plošče

Trdne prijateljske vezi

Thomas W. Forbes je skupno s predstavnikom ambasade Gonzalesem in z jeseniškim županom Borisem Bregantom odkril spominsko ploščo. V znak zahvale in priznanja za njegov doprinos k propadu nacifašizma so mu izročili slovensko zastavo, partizansko žlico, narejeno iz aluminija strmogavljenih zavezniških letal ter knjigo o boju za osamosvojitve R Slovenije.

Župan Bregant je dejal, da tu živi ponosen narod, ki se nikogar ni ustrašil in ki je v najhujših trenutkih svoje zgodovine rešil tiste, ki so bili potrebni pomoči. »Zato je lepo, če se po 58 letih srečamo s človekom, ki je takrat spoznal, da je med nami na varnem.« Bregant je poudaril, da mora Slovenija ostati dežela odprtih src in gostoljubnih ljudi.

Zastopnik ameriške ambasade Gonzales je omenil prijateljske vezi med Slovenijo in

ZDA. »Prijateljsko smo bili povezani med 2. svetovno vojno in to smo tudi danes, ko stoji mlada Republika Slovenija pred vstopom v NATO in EU.« V imenu ZDA se je Gonzales iskreno zahvalil slovenskim partizanom, da so rešili toliko zavezniških letalcev in s tem dokazali svojo predanost idealom svobode in demokracije.

Thomas W. Forbes se je vidno ganjen zahvalil slovenskim partizanom, da so rešili njega in tovariše pred nemškim ujetništvom ter jih zdrave in čile prepeljali na osvobodeno ozemlje v Beli krajini. Od tam so se on in drugi zavezniški letalci in piloti preko Barija vrnili v domovino. Slovenski partizani, sem štejejo tudi koroški partizani, so med drugo svetovno vojno rešili 304 zavezniške letalce smrti in ujetništva. Mnoge so v partizanskih bolnišnicah zdravili, da so okrevali.

V imenu Zveze koroških partizanov je Thomasu W. Forbesu dobrodošlico izrekel predsednik inž. Peter Kuhar.

Bombnik na Suhem sedlu

Ameriški bombnik B-17, ki je 19. marca 1944 strmoglavil na Suhem sedlu, se je vračal z bombardiranja objektov, ki so bili važni za nemško vojaško industrijo. Nad Celovcem je letalo obstreljevala in zadela nemška protiletalska baterija. Pilot je bil smrtno zadet. Težko poškodovano letalo je jadralo naprej. Nad Rutami na koroški strani je izgubilo levo krilo. Posadka se je odločila, da se reši s padali. Drug za drugim so vojaški skočili iz gorečega ptiča. Zadnji, in to tik pod grebenom, so skočili Thomas W. Forbes in še dva tovariša. Mrtvega pilota so morali pustiti v letalu, ki se je tik za njihovim odskokom zrušilo na Suhem sedlu.

Po besedah Forbesa on in tovariša samo zato niso padli Nemcem v roke, ker so pristali tik pod grebenoma na Suhem sedlu in ne tako nizko kot ostalih šest. Na vrat na nos se se zavlekli v grmovje in se zavili v platno padal, ki »nas je ščitilo pred hudim mrazom in nam tako drugič rešilo življenje«, je povedal Forbes. Čakali so, kako se bo stvar razpletla, pri tem pa skrbno opazovali stezo, ki je vodila mimo njihovega zaklonišča. Ko so po njej prišli mošeje z rdečo zvezdo na kapi, so letalci vedeli, da so naleteli na partizane. »Zdaj smo bili rešeni«, je dejal

Forbes, kajti »v letalski bazi smo bili inštruirani, da imajo partizani na kapi rdečo zvezdo«.

Po sledih dveh fotografij

Forbesa in njegova tovariša so partizani, to je bila koroška kurirska četa, odpeljali takoj na varno. Na poti v Belo Krajino, kamor je ponje prišlo ameriško letalo, je rešene Amerikance spremljala partizanka Minca Klemenc iz Javornika. Pri slovesu sta si ona in Forbes izmenjala spominka: ona mu je dala fotografijo družine, on pa njej svoj portret.

To je bilo njuno zadnje srečanje. Minca Klemenc je umrla pred dvajsetimi leti.

Ko je Forbes šel v pokoj, je začel urejati svojo zapuščino in spomine na vojno. Dogodki na Suhem sedlu so pri tem igrali pomembno vlogo. Družinska slika Mince Klemenc je bilo zanj edini vir možnih informacij o ljudeh, ki so ga 19. marca 1944 rešili. Pred 15 leti je Minca sliko poslal na Jugoslovansko zvezo borcev NOB v Beograd, ki jo je posredovala vsem borčevskim organizacijam v Sloveniji z željo, da pomagajo pri prepoznavanju. Na Jesenicah se je odisejada iskanka srečno razpletla.

Letos, po 58 letih, se je Forbes končno vrnil na kraj usodnega 19. marca 1944 in med ljudi, ki so ga rešili, oziroma med njihove potomce. S seboj je prinesel veselo novico, da so tovariši, ki so jih takrat zajeli Nemci, preživeli vojno ujetništvo in se po vojni srečno vrnili domov.

Povedal je, da je najbolj ponosen na odličje, ki ga je dobil v priznanje na dogodke na Suhem sedlu. *Franc Wakounig*

Mednarodna poletna univerza v Bovcu, ki jo ustanovil pokojni zgodovinar Andrej Moritsch in pri kateri sodeluje pet univerz ožjega prostora Alpe-Jadran, tj. mariborska, ljubljanska, tržaška, videmska in celovška, je letos poteka že devetlet. Tudi letos je poletno univerzo vodil zgodovinar Karl Stuhlpfarrer.

V drugi polovici avgusta se bodo v Bovcu srečali študentje iz Avstrije, Italije in Slovenije, pa tudi iz Jugoslavije, Bosne, Hrvaške in Bolgarije. Dopoldne se v jezikovnih tečajih učijo enega od štirih alpe-jadranskih jezikov (italijanščino, furlanščino, slovenščino in nemščino), popoldne pa se poglobijo v lastni in tuji svet drugih. Sodelovanje pri predavanjih, delavnicah in ekskurzijah skupaj z znanstveniki iz Avstrije, Slovenije in Italije utrjuje jezikovno kompetenco, ki si jo študentje pridobijo dopoldne, predvsem pa pogloblja znanje o letošnji vodilni temi, ki se ukvarja z vročimi vprašanji sedanjega časa, namreč z migracijami. Glavni finanšje mednarodne poletne univerze je avstrijsko ministrstvo za izobraževanje, znanost in kulturo, ki pokriva približno polovico izdatkov, drugo polovico pa si delijo sodelujoče univerze in sponzor Kulturkontakt Austria.

DEVETA MEDNARODNA POLETNA UNIVERZA V BOVCU

Migracije: odhajanje – ostajanje – vračanje

Letošnje Poletne univerze v Bovcu se je udeležilo 50 študentov in študentk, z vsake od sodelujočih univerz po osem, celovška univerza pa je omogočila udeležbo še devetim študentom iz Bosne, Jugoslavije in Bolgarije, dva sta bila samoplačnika.

Dopoldanske jezikovne tečaje so vodili Ljubica Černivec in Vesna Halužan (slovenščina), Anna Elisabeth Wrienz in Peter Mazal (nemščina), Simona Uliana in Jean-Claude Trovato (italijanščina) in Franco Finco (furlanščina). Mag. Andrea Wernig je imela na skrbi organizacijske zadeve in bila poleg tega tolmačinja kar za tri jezike alpskojadranskega prostora. V popoldanskih predavanjih in delavnicah so se udeleženci ukvarjali z letošnjo temo – migracijami. V uvodnem predavanju je problematiko osvetlil univ. prof. Karl Stuhlpfarrer, ki od lanskega leta naprej vodi Poletno šolo. Nekaj njegovih tez: Migracije niso le evropski pojav, temveč globalni, niso pojav samo 20. stoletja, a so v njem postale množičen pojav; selitve so lahko akt prisile ali pa akt

osvoboditve; prisilo izvajata lahko človek ali narava; vzroki selitev so lahko vojne, lakota, ekonomske disproporcije in razsizen; govorimo o push in pull faktorjih, k slednjim spadajo tudi predstave in utvare: migranti se lahko znajdejo glede pravnega položaja v skrajno različnih okoliščinah.

Dr. Marjan Drnovšek, sodelavec Znanstveno raziskovalnega centra SAZU, je govoril o Slovincih in mednarodnih selitvah v 19. in 20. stoletju. Razlikoval je ekonomsko izseljevanje, ki je potekalo v treh valovih od konca 19. stoletja naprej, izseljevanje zaradi političnih režimov (fašizem, nacizem, komunizem) in kot poseben pojav še beg možganov predvsem v zadnjih desetletjih.

Prof. Raoul Pupo iz Trsta je predstavil migracijska gibanja iz Julijske krajine po obeh vojnah. Tako po prvi kakor po drugi svetovni vojni je prišlo do politično osnovanih velikih selitev, najprej Slovencev in Hrvatov zaradi fašističnega preganjanja, po drugi svetovni vojni pa Italijanov predvsem iz poli-

tičnih razlogov in kljub deklariranemu bratstvu med narodi. V vsem tem obdobju pa so delovali tudi gospodarski dejavniki, ki so sprožali odseljevanje.

V delavnicah in na ekskurzijah so se udeleženci poglobljeno ukvarjali z osrednjo tematiko Poletne šole. Vnesli so izkušnje svojih staršev in starih staršev, pri ogledu Bovca so spoznali, kako je Zgornje Posočje bilo od 2. polovice 19. stoletja območje odseljevanja iz vseh mogočih vzrokov (gospodarska in politična prisila, naravne katastrofe).

Letos je prišlo tudi do interzivnega sodelovanja z občino Bovec. Njena sodelavka ga. Cecilija Ostan je organizirala za udeležence kar dve dodatni ekskurziji. Pri prvi nam je Fedja Klavara predstavil zgodovino Kluž, ogledali pa smo si tudi nekatere ostanke utrd iz prve svetovne vojne, na drugi ekskurziji pa smo spoznali Čedad/Cividale in del Beneške Slovenije, mdr. Landarsko jamo. V slovenskem kulturnem centru »Ivan Trinko« so udeleženci dobili zanimive podatke iz polpretekle zgodovi-

ne Beneške Slovenije, predvsem še o pojavu množičnega odseljevanja po drugi svetovni vojni in o zgodovini političnega in narodnega osvoboditve emigrantov v Švici in Belgiji.

Že tradicionalna skupna ekskurzija v nedeljo nas je vodila v Trst, kjer smo obiskali Rižarno/Risiera di San Sabba in se sprehodili po mestnem središču, v Repentabru pa smo si ogledali tipično kraško hišo.

Multikulturni večer je bil uradno samo eden, če pustim ob strani prvi večer, na katerem so se udeleženci med seboj spoznali. Dejansko pa je bil tak vsak večer, saj so na koncu vsi udeleženci ugotovili, da zdaj več vedo o svojih bližnjih in daljnih sosedih, da so se jim približali tudi, ker so se naučili njihovega jezika, eni njegovih osnov, drugi že njegovih posebnosti, mislim pa, da so se vsi v teh dveh tednih učili spoštovati drugega. Evalvacija je pokazala, da so bili študentje zelo zadovoljni z jezikovnimi tečaji, pogrešali so le manjkajoči dostop do interneta, pa tudi prostega časa si bi želeli več.

Poletno šolo smo zaključili v soboto 1. septembra s pohodom k spominski cerkvi na Javorci, postavljeni v secesijskem slogu leta 1916 tisočim padlim.

Stefan Pinter

PORTOROŽ

Tradicionalno srečanje taboriščnic in zapornic iz časa okupacije

V Portorožu smo se med 13. in 17. septembrom ponovno srečale upornice proti fašizmu in nacionalsocializmu, borke proti okupatorju, za svobodo in mir. Avtobusi so pripeljali s Primorske, vlak pa s Štajerske in Koroške ter Ljubljanske, Gorenjske ter Dolenjske krajine. Tudi iz Avstrije in Švice ter iz Italije smo prišle. Srečanja med nami so vedno prisrčna, ganljiva. Trpljenje, ki smo ga prestajale v nemških, italijanskih in madžarskih zaporih in taboriščih, je staklo neizbrisne spomine in spletlo trdne tovariške vezi. Vsaka od nas ima svojo zgodbo, svoje tovarišice in svoje življenje po vojni. Edinole ta naša srečanja nam še ostajajo, da se bolj množično vidimo, da si povemo o lepem ali tudi o hudem, kar se je zgodilo v minulemu letu.

Marsikatera pove, da je komaj čakala na september, da spet lahko pride na ta naš poseben zbor. Tudi letos je bilo tako, da nas je napolnilo s srečnimi občutji, da nam je dalo zavest o tem, da smo storile veliko dejanje in da še sedaj naša slovenska domovina živi tudi od našega prispevka v tistih strašnih, krutih časih.

Hoteli MORJE v Portorožu so nam vsako leto in tudi letos odprli svoje lepe prostore za počitek, rekreacijo in zborovanje. Županja gospa Vojka Štular je v pozdravu poudarila, da ji je v čast, da smo tukajšnje gostje, da nas pozdravlja v imenu županov vseh treh obmorskih občin in da nam z največjim veseljem poroča, kako se mladina vse bolj začinja zanimati za naš osvobodilni boj in za tisti čas, ko smo iz ruševin obnavljali domovino.

Drugi dan je bila prekrasna proslava. Nastopal je odlični postojnski oktet s partizansko in narodno pesmijo, zaigrali in zapeli pa so nam tudi trije predstavniki mladih umetnikov, beguncev iz Bosne. Družina velikega igralca Aleksandra Valiča, nekdanjega partizana, nas vedno še posebno navduši: tovarišica Dana, naša sotrpinka, je povezovalka programa, tovariš Aleksander recitira in njen vnuk Domen s soplesalko Tjašo predstavi fantastično izvedene sodobne plesne, s katerimi gresta še letos na veliko mednarodno plesno tekmovanje za mladince. Ena sama lepota mladosti v ritmu različnih melodij!

Predstavnika Zveze združenj borcev NOV Hartvig Pirnovar in Ivanka Milovanovič sta nas vse navdušila. Naši predsednici Darinki sta izročila listino o priznanju za dolgoletno skrbno delo pri vodenju Odbora bivših internirank in zapornic (od leta 1989 dalje), za organiziranje že 12. letnega srečanja Ravensbrück-Auschwitz in drugih, za sodelovanje v Mednarodnem odboru Ravensbrück in posredovanje mednarodne pomoči tega odbora za mlade begunke



Pred spomenikom v Bazovici

in begunce, ki zaradi vojne živijo v Sloveniji.

Slavnostni govornik letošnjega srečanja je bil dr. Janez Stanovnik. Poudaril je, da se čuti povezanega z nami, da misli, da nam zaradi našega prispevka v NOB lahko spregovori od srca, saj je bil tudi on človek Osvobodilne fronte in po svojih dolžnostih prisoten pri vseh pomembnih dogodkih od začetka vojne pa do konca ob mirovni pogodbi in še potem, ko je delal v Združenih narodih kot mednarodni diplomat in Slovenec oziroma Jugoslovian. Poudaril je, da moramo vedeti, da smo s

imamo v naši zgodovini in sicer kmečke upore in narodno osvobodilno borbo. Spremenila sta nas. Nismo več narod hlapcev in ponižnih ljudi. Zelo nas je prevzel ta slavni »oče naroda«, kot smo mu pred kakimi petnajstimi leti rekli.

V nedeljo smo se razdelili po svojih zmogljivostih in željah: eni so ostali v Portorožu na soncu in morju, druge pa smo se z avtobusom podale v dolg in zanimiv dan. V Senožečah smo s Primorci praznovali 55 letnico priključitve Primorske k matični domovini po uveljavitvi Mirovne pogodbe z Italijo. Sredi spo-

jame, in ko smo prišli pogledat tudi Pivko jamo, smo čutili, kako so se iz strašne globine prikradli in rešili partizani-diverzanti po eksploziji. Po dolgih pripravah so davnega vojnega časa 27. 4. 1944 diverzanti uspeli uničiti gorivo nemške vojske, ki so ga skrbno varovali. Eksplozija je stresla vso Postojno in lomila šipe, drzni partizani pa so uspeli brez izgube žrtev pobegniti na varno. Nenaklonjeni ljudje pa danes rečejo: »Ja, naredili so ekološko katastrofo«. Pozno zvečer smo se vračali nazaj.

Naslednji dan smo odnesle venec k spomeniku bazoviškemu junakom. 6. 9. leta 1930 so tukaj italijanski vojaki ustrelili štiri revolucionarje, upornike. To so bili prvi antifašisti, ki so bili ustreljeni, kot nam je dejal strokovnjak in član odbora za vsakoletno proslavo bazoviških junakov. Žrtve so bili mladi fantje iz okolice Trsta: Bidovec, Marušič in Valenčič ter Miloš z Reke. Proslavo pripravljajo v Narodni študijski knjižnici v Trstu in zadnja leta se zanimanje zanjo zelo širi, tudi na mednarodno področje.

Naprej smo potem krenili do Trsta po Krasu. Naša »glavna« je danes bila prava Kraševka,



Stanka, Ančka, Štefka in Mici pred Predjamskim gradom

partizanskim bojem predstavljali drugo fronto za zavezničke, da smo dali od sebe vse, kar smo najboljšega premogli. Njegova bolečina je v tem, da se NOB ne daje takega pomena, kot ga je dejansko imela za nas in za potek vojne in zmago nad zločinskimi okupatorji. Mlajši da blagotijo narodno osvobodilno borbo. Še hujše pa je, da zgodovinska stroka, znanost, danes usmerja poglede na izkrivljen način. Vedeti moramo, da so si revolucijo, ki da je bila v gibanju NOB, izmislili tisti, ki skušajo oprati svojo kolaboracijo z okupatorji. Vedeti moramo, da je šlo dejansko za pravi genocid, da so dovolj jasni dokumenti o tem in da smo se mi uprli zaradi preživetja, zaradi osvoboditve izpod nečloveške okupatorske oblasti. Nam, ki so nam dnevi šteti, je popolnoma jasno, da moramo skupaj z Grafenauerjem prenašati v naše narodno življenje sledeče sporočilo: dva mejnika

minskega parka so odkrili dva nova doprsna kipa partizanki Tatjani, padli Pepci Čehovin ter padlemu partizanu Niku Šturmu-Tarzanu. Igrala je slovesno oblečena godba, pozdravljali so župani južnoprimorskih občin, recitali so šolarji in ponovno je dvignil domovinsko zavest naš veliki govornik Stanovnik, ki je tokrat obravnaval drugo temo in sicer dogajanja ob izdelavi mirovne pogodbe, o nastajanju načrtov za zapadno mejo med Jugoslavijo in Italijo. Pripravljalni odbor je izdelal lično brošuro z naslovom »Z uporom do svobode in državnosti 1947–2002«. Dan je bil lep in topel, ljudi pa povsod vse polno, ki so se skupaj poveselili še dolgo po proslavi.

Naša tovarišica vodnica in organizatorka za ta dan je bila Postojnčanka Zora. Ko smo šli v Postojnsko jamo, smo s posebnim zanimanjem opazovali od strašnega dima počrnele

Sonja Vrščajeva, ki se je rodila v Šepuljah, v šolo pa je hodila v Tomaj – v italijansko šolo seveda, saj drugih ni bilo več. Le da so v njeni šoli, kjer so učile nune, le te dovolile, da so smeli otroci tudi v šoli govoriti slovensko, kar je bilo v sosednji javni šoli strogo prepovedano! Pot nas je vodila mimo slavnega kraja Štanjel naravnost v Kobjeglavo v pršutarno na prigrizek s pršutom in teranom. Ogledali smo si tudi prelep botanični park sredi Sežane, kjer imajo okrog 300 različnih vrst rastlin. Predvsem so lepe cedre, bori in tise. Največja zanimivost za ljubitelje muzejske dejavnosti pa se nahaja v vasi Lokev, kjer je Srečko Rože z izrednim žarom nabral, nabavil, uredil in razstavil »Vojaški muzej Tabor«. Temu je očitno posvetil svoje življenje skupaj s svojimi člani družine. Osebo nas je spremljal in nam razlagal posamezne zanimivosti od granat iz prve svetovne vojne in vojaških čutaric pa do kontejnerja, s katerim so zaveznički z letali spuščali sanitetni in drugi material za partizanske potrebe in uniforme vseh vrst vojakov, ki so tedaj obvladovali ta del sežanske občine. Nismo se mogli posloviti kar tako, vsakdo se je zapičil prav v svojo reč. Izredno, zares.

Po večerji smo si priredili še majhno zasebno proslavo z nekaj recitacijami, zgodbami in tudi s kramljanjem o bodočih načrtih. Naslednji dan pa smo se morale že navsezgodaj začeti poslavljati. Vse je bilo tako kot prvi dan: prijazno, prisrčno z željami: ostani mi zdrava do naslednjega leta!

Ob koncu še kratko sporočilo za taboriščnice iz mladinskega KZ Uckermark: Na kraj, kjer smo bile mladostnice, so postavili tablo z napisom. In še to: Cesta ne bo speljana čez naše taborišče in odrezana od Ravensbrücka. To so ravnokar objavili v Ravensbrücker Blätter.

ZKP – ZSI

Opozorilo žrtvam nacističnega nasilja

Za popravilo škode žrtvam nacističnega nasilja, ki so bile na prisilnem delu na ozemlju današnje Avstrije, je bil ustanovljen tako imenovani Avstrijski sklad o spravi (Österreichischer Versöhnungsfonds). Sklad zdaj razpošilja vprašalnike, ki jih je treba izpolnjene vrniti najkasneje do 27. novembra 2002 na naslov sklada.

Pri skladu smo se pozanimali ali v krog upravičencev sodijo tudi bivši slovenski pregnanci. Dobili smo pojasnilo, da pri Avstrijskem skladu o spravi lahko prijavijo svojo škodo izseljenci, ki so bili iz taborišč v

Nemčiji poslani na prisilno delo današnje Avstrije. To velja predvsem za družine, ki so bile na Mareschevih posestvih na Nižjem Avstrijskem.

Bivšim izseljencem, ki svojo zaposlitev (prisilno delo) v Avstriji morejo dokazati z dokumenti ali izjavami prič, svetujemo, da prejete vprašalnike čimprej izpolnijo in najkasneje do 27. novembra letos vrnejo na naslov sklada – Österreichischer Versöhnungsfonds, Postfach 44, A-1011 Wien.

Opozarjamo, da v krog upravičencev pod istimi pogoji spadajo tudi bivši partizani in sodelavci protifašističnega odpora, v kolikor so bili med vojno ujeti ali aretirani ter poslani na prisilno delo na ozemlju današnje Avstrije.

*Zveza koroških partizanov
Zveza slovenskih izseljencev*

V soboto, 28. septembra 2002, bo ob pol osmih zvečer v Kulturnem domu »Danica« v Šentprimozu v Podjuni praznoval Mešani pevski zbor »Danica« svojo 90-letnico. V vsej zgodovini so trije zborovodje »Danici« vtisnili svoj pečat.

Andrej Mičej – slepi organist

Ustanovitev zboru je najtesneje povezana z Andrejem Mičejem, znanim »slepim organistom« iz Šentvida v Podjuni. Andrej Mičej se je v celovski šoli za slepe izučil za ščetarja, zaradi svoje izjemne muzikalnosti pa je imel v zavodu tudi glasbeni in instrumentalni pouk. Poleg orgel je obvladal še gosli (violino) in druga glasbila. Za tisti čas je bil eden od redkih koroških Slovencev s tako dobro glasbeno izobrazbo. Tega se je dobro zavedal in je to hotel posredovati tudi naprej. Doma je začel zbirati fante iz okolice in z njimi prepevati. Leta 1912, v času ustanovitve številnih slovenskih prosvetnih društev in pevskih skupin, je ustanovil fantovsko-moški zbor v okviru društva »Danica«. Po prvi svetovni vojni je bil ponovno gonilna sila pevsko-izobraževalnega delovanja »Danice«. Spet je vodil moški zbor, ki je olepševal društvene prireditve kot shode, predavanja in igre. Med obema vojnama so namreč predvsem igre bile težišče društvene dejavnosti.

Nacistična oblast je s prepovedjo slovenskih društev in slovenske besede v javnosti, pa tudi doma (»Kärntner sprich deutsch!«), hotela slovenskemu življu na Koroškem zadati smrtni udarec. Za organista Andreja Mičaja je bilo hudo, ko je v domači cerkvi morala nasilno uithniti slovenska pesem in prav tako nasilno zazveneti nemška. To je še nekako prenašal, ker je bil prepričan, da bo to nasilje prej ali slej premagano.

Ko pa je leta 1944 gestapo zaprl njegovo prvo ženo in hčer Terezijo zaradi suma sodelovanja s partizanskim uporom in ko so obe v Gradcu skupno z



Staroste zboru v »Koreninah Danice«

MEŠANI PEVSKI ZBOR »DANICA«

90 let v službi ubranega petja

Ročičjakovimi obglavili, je to Andreja Mičaja hudo prizadelo, ni pa ga strlo.

Hanzej Kežar

Po vojni je Hanzej Kežar, Lekšov s Horc, prevzel društvene zборе, Andrej Mičej pa je vse do svoje smrti vodil cerkveni zbor v Šentvidu.

Najprej je Hanzej Kežar vodil moški zbor, ki se je v petdesetih letih razširil v mešani zbor »Danica«. Ker je bil manjši, se je skupno s kapelškim mešanim zborom SPD »Zarja« povezal v zbor »France Pasterk-Lenart«, ki je obstajal do začetka sedemdesetih let.

V teh letih se je v zbor in društveno dejavnost začela vključevati okoliška mladina, ki je tedaj obiskovala slovensko gimnazijo v Celovcu. Vse do danes namenja društvo »Danica« delu z mladino veliko skrb, kot to potrjuje otroški zbor. Staroste, ki niso več aktivni v mešanem zboru, pa so se združili v zboru »Korenine Danice«.

Šolanja

Kot malokateri zborovodja se je Hanzej Kežar zavedal pomena in potrebe stalnega izobraževanja in šolanja. Sam se je redno šolal na strokovnih seminarjih v Ljubljani, kar tedaj ni bilo samoumevno.

Doma pa je organiziral pevске seminarje in večere, ki so jih vodili znani slovenski zborovodje kot Rajšter ali Radovan Gobec. Tako je dvigoval kakovost petja in v pevcih krepil za-



Za naraščaj se »Danici« ni treba bati

vest, da brez primernih priprav ni dobrega petja. To se je odražalo v zelo pestri in zahtevni literaturi ter v ugledu, ki ga je zbor užival.

Hanzej Kežar je pred desetiimi leti predal taktirko MePZ »Danica« svojemu nečaku mag. Stanku Polzerju.

Stanko Polzer

Absolventu graške glasbene visoke šole pri »Danici« ni bilo treba na novo odkriti pevske Amerike. Gradil naprej je na

dobrih temeljih, ki sta jih zboru položila predhodnika Andrej Mičej in Hanzej Kežar.

Stanko Polzer, ki jepoklicni učitelj glasbe na slovenski gimnaziji in pri Glasbeni šoli, je z zelo odmevnimi in zahtevnimi projekti vtisnil zboru svoj pečat. To so bili Schubertova maša v G duru, Mozartova »Krönungsmesse«, kantata »Carmina Burana« in pa Bachov »Božični oratorij«. Stanko Polzer pravi, da je pri vseh teh podvigih »gradil na tradiciji, iz katere črpa kot iz naše zakladnice«.

Zato »Danica« danes samoumevno poje pesmi, ki »smo jih peli pred desetletji, ker imajo globoko izpoved«. Prav tako samoumevno je petje slovenske narodne in umetne pesmi. Obenem pa »smo naravnali svojo anteno v svet svetovne zborovske glasbe«.

Sploh se »Danica« nikdar ni zapirala v ogrado lastne zadost-

prirejala »Koroške večere«, navezala stike z zborom v Nürnbergu, in v duhu skupnega kulturnega prostora sodeluje z zbori v Sloveniji in zamejstvu ter s Slovenci po svetu. Obenem pa je ponudila roko odkritega in enakopravnega sodelovanja narodu sosedu. Posebna dragocenost v nizu stikov je sodelovanje z ukrajinskim zborom »Cantus« iz Užgoroda.

Načrti in projekti

Zdaj je vse naravnano na proslavo 90-letnice zboru in na redne vaje ter koncerte. »Danica« bo skupno s Slovenskim oktetom oblikovala letošnji osrednji koncert Slovenske prosvetne zveze 17. in 24. novembra 2002 v Pliberku in Šentjakobu v Rožu. Srednjeročno pa je pozornost zboru usmerjena na sodelovanje na slovenskem republiškem zborovskem natečaju »Naša pesem« aprila 2003. Temu projektu zborovodja in zbor že namenjata potrebno pozornost, da bo sodelovanje uspešno. »Danica« ima že določene izkušnje z natečaji, saj je leta 1999 na 4. Koroškem zborovskem natečaju v Trgu bila zdaleč najboljši zbor, kar je seveda predvsem sad trajnega šolanja in rednih vaj. Pevci redno šolajo svoje glasove, na začetku vsake pevske vaje so na sporedu dihalne vaje, šolanje posluha ter branje not. Vaje v celoti trajajo tri ure, pri čemer sta točnost in zanesljivost res kraljevi čednosti.

90-letnico »Danice« bojo oblikovale društvene skupine: otroški zbor, »Korenine Danice« in pa Mešani pevski zbor. Na koncertu bo predstavljena tudi najnovejša zgoščenka zboru »Znamenje«.

Franc Wakounig

DRAVOGRAD

Razstava buč in pokušina jedi



Med spremljajočimi prireditvami že pete dravogradske Zlate jeseni, ko okoliški kmetje predstavijo kmečka opravila in običaje ter izberejo kraljico Zlate jeseni sodi tudi razstava buč. Že tradicionalno jo pripravijo članice in člani Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov za Koroško.

Obiskovalcem so namenili nekatere recepte jedi iz ali z bučkami: čatni iz paprike in buč (sladko kisle aromatične

omake, ki izvirajo iz Indije), marmelada iz buč in jabolk, bučno sadni kolač, bučna torta z jabolki in rižota z bučkami.

Med bučmane, kot se ljubitelji buč sami imenujejo, so povabili nove člane. V izložbeno okno razstavišča pa so postavili bučo velikanko, ki je zrastle v rastlinjaku v Mislinjski dobri z naslednjimi merami: teža 100 kg, obseg 236 cm in 40 cm višine.

S. Š.

JANJA KASSL IN DAVID THOMER V K & K CENTRU

Impresiven koncert klasičnih kitar



David Thomer, Janja Kassl in klasični kitari

K&k center v Šentjanžu v Rožu se je v petek, 20. septembra 2002, začasno spremenil v koncertno dvorano kla-

sične glasbe. Koncertna kitarista Janja Kassl iz Podgorij ter David Thomer iz Münchna, oba absolventa solnograškega Mo-

zarteuma, Janja pa tudi Slovenske glasbene šole na Koroškem, sta pripravila koncert klasičnih kitar, ki je navzoče občinstvo docela očaral.

Koncert je segal od skladb F. Carullija in J. K. Mertza preko W. Byrda, D. Cimarose, L. Brouwerja do D. Scarlattija, izvajala pa sta ga posamično in v duetu.

Glasbenika sta z virtuosno in izrazito občuteno artikulacijo potrdila, da upravičeno igrata z znanimi orkestri in ansambli, pri čemer sestav – ali solistično ali pa v duetu – navzven, za poslušalca, ni igral nobene vloge. V obeh vlogah sta igrala prepričljivo, do zadnjega predana izpovedi in sporočilu glasbe.

Janja Kassl in David Thomer sta nastopila še v galeriji Magnet v Velikovcu in v Tischlerjevi dvorani v Celovcu.

F. W.

KABARET, KABARET

Z veliko humorja »čisto čez«

Predpremiéra, premiéra, popremiéra, popopremiéra; tako nekako se vrstijo predstave novega kabareta, ki ga je pripravilo Gledališče Gabriel. Že v petek, na predpremiéri, je precejšnja množica spremljala predstavo, saj je tajnik Slovenske prosvetne zveze dr. Janko Malle kot soprireditelj pripeljal kulturne delavce iz Slovenije, ki so se prav tiste dni mudili na Koroškem. In takoj je bilo jasno, da bo kabaret »vžgal« tudi pred širšo publiko.

Bilo bi tudi čudno, če bi bilo drugače. Na delu so bili skoraj izključno profesionalci, od piscev besedil, igralcev, pevcev in seveda do glasbenikov, pri čemer ne smemo pozabiti na svetovno znano koreografijo Mojco Horvat iz Ljubljane.

Hvaliti tako izpiljene, izkušene in delavne gledališke in glasbene delavce je seveda težko. Poudariti je treba, da je gledališka, govorna umetnost dopolnjevala glasbeno, vse skupaj pa je dobilo svoj čar s koreografijo, ki je šele (do)dala nadih spontanega, neprisiljenega in zabavnega. Besedila slovenskih pesnikov Gustava Januša, And-



Čez, ampak ne čez les

reja Rozmana-Roze in Milana Dekleve so prav tako bila garant za dobro predstavo: smešne, z dobro porcijo žolča, ki pa na srečo ne pušča grenkega okusa, so uglasbeni verzi pravzaprav tista rdeča nit, ki je za gledališče potrebna.

Gledalci so bili upravičeno navdušeni nad glasbenimi izvajalci. »Jaz bi jih kar še naprej poslušala,« je ob koncu rekla neka obiskovalka v Železni Kapli.



Za skupinsko sliko so se morali absolventi kar malo stisniti.

SREČANJE PODRAVELJČANOV
PRI PERŠMANU

Ta šola je dala močne stebre

Nad 150 absolventov nekdanje slovenske kmetijske šole v Podravljah je minulo nedeljo, 22. septembra 2002, prišlo na srečanje pri Peršmanu v Podpeci. Srečanje so organizirali nekdanji absolventi Milan in Neč Wutte ter Marjan Einspieler. Da bo kljub slabemu vremenu in terminskim zmotam v medijih odmev tako močan, je presenetilo vse. To je seveda najboljši dokaz povezanosti med bivšimi »Podraveljčani«.

V imenu prirediteljev je vse navzoče pozdravil Milan Wutte, Urank iz Vesel, ki je šolo obiskoval v letu 1971/72. Izrazil je veselje in zadovoljstvo, da je končno uspelo zbrati skoraj vse absolvente šole, ki je izobraževala slovenske kmečke fante na Koroškem in jim dajala trdne temelje znanja in narodne zavesti in potrebno mero samozavesti in ponosa. Domala

vsi absolventi, nekateri so žal že pokojni, so aktivno vključeni v narodnopolitični, kulturni in gospodarski utrip koroških Slovencev. Zato je silna škoda, da je šola sredi 70 let preteklega stoletja prenehala delovati.

V imenu Slovenskega šolskega društva je absolvente in njihove svojce pozdravil mag. Jože Blajs. Povedal je, da je šolo obiskovalo nad 200 dijakov. Dala jim je zavest skupnosti.

Peter Kuchar, predsednik Zveze koroških partizanov, je na šoli poučeval gozdarstvo. Kot vsi drugi govorniki je tudi on obžaloval, da šole ni več. Udeležencem srečanja je razkazal partizanski muzej.

Pevske pozdrave sta absolventom prinesla ženski oktet »5 in 3« ter Smrtnikov kvintet. Kapelški podžupan Franc Jožef Smrtnik pa je udeležencem srečanja zaželel dobrodošlico tudi v imenu Skupnosti južnokoroških kmetov ter svojega zborničnega kolega Štefana Domeja, ki je tudi prišel k Peršmanu. Preden so se razšli, so si »Podraveljčani« obljubili, da se bojo odslej srečevali redno.

F. Wakounig

DRABOSNJAKOV DOM
NA KOSTANJAH

Tu je identiteta pognala globoke korenine

Vkraju, kjer je pred dobrimi dve sto leti »ubogi paver v Korotane« Andrej Šuster-Drabosnjak koval rajme v domačem, kostanjskem slovenskem narečju in s tem ustvaril neprecenljive kulturne dragocenosti, so v soboto, 21. septembra 2002 odprli Etnološki muzej Kostanje, ki naj bo kraj spomina in učenja. Muzej je v kulturnem domu v Zgornji vasi, njegov nositelj pa je krajevno Slovensko prosvetno društvo. Oba sta poimenovana po Andreju Šusterju-Drabosnjaku.

Spomin in učenje

Sobotno odprtje muzeja je bilo praznik za celotno kostanjsko okolico in za občino Vrba, pa seveda tudi za ves slovenski kulturni prostor. Kajti na severni jezikovni meji, kjer se mora slovenska beseda še kako trdo boriti zoper hladne severne vetrove, je bil odprt muzej nekdanjega vsakdana. Muzej bo nedvomno odigral pomembno vlogo pri medsebojnem zbliževanju slovensko-in nemškogovorečih in pri odkrivanju večinoma že zakritih slovenskih korenin in identitete ljudi tega kraja. Geslo muzeja je prav zato zelo smiselno izbrano: Kraj spomina in učenja.

Pobudnik muzeja je pokojni predsednik društva in neumoren prosvetaš Janez Lesjak. Njemu in takratnemu kostanjskemu župniku Stanku Trapu gre v prvi vrsti zahvala, da je društvo kupilo nekdanji farovski skedenj v Zgornji vasi. Tu si je SPD »Drabosnjak«, najstarejše društvo v občini Vrba uredilo svoj stalni sedež. Nastali kulturni dom je poimenovan po Drabosnjaku.

Etnološka zbirka

Nakup poslopja so znatno podprle Slovenska prosvetna

Igrali in peli so: vodja predstave Gabrijel Lipuš, Magdalen Kropiunik, Erhard Ošina, Damjan Trbovc, Samo Lampichler, Sonja Koschier in Florentina Uneg, instrumentalisti so bili Michael Erian, Emil Krištof, Primus Sitter, Roman Pechmann, Karen Asatrian in Stefan Gfrerrer, kompozicije pa so vse delo Gabrijela Lipuša.

Predstavo si (zaenkrat) lahko ogledate še v Pliberku v nedeljo, 29. 9., ob 20. uri v Kulturnem domu.

S. W.

Rezervacija kart – Slovenska prosvetna zveza: 0463/514300-22 ali: www.cistocezz.at

zveza, Krščanska kulturna zveza in matična Slovenija. Janez Lesjak je že takrat začel zbirati najrazličnejše kmečko orodje in tako položil temelje danes dragoceni etnološki zbirki. Morda je prav zato, ker je dal časa živeti v tujini, prej kot drugi spoznal pomen in vrednost teh predmetov.

Sobotne svečanosti so se udeležili ugledni gostje od bližini in daleč. Med njimi so bili župan občine Vrba Ferdinand

**Za vzorec verzi
Milana Dekleve
o Lepi Vidi:**

Jaz sem Lepa Vida,
Vida iz Šentvida,
lepe sem postave,
moškim mešam glave.
Jaz sem Lepa Vida,
Vida iz Šentvida.

Rada dobila bi Šveda,
ki bi mi kupil pol Bleda,
všeč bi mi bil Akbar Khan,
da bi mi kupil Piran.

njihovo jezikovno in kulturno ozadje.

V pozdrav je zapela šolska mladina, spregovoril je predsednik društva Hanzi Dragaschnig, pevske pozdrave sta prinesla dekliški kvinter »Ascolti« iz Šentilja ter mešani zbor s Kostanje, Janko Zerzer je prebral govor tajnika Nužeja Tolmajerja in nekdanji župnik Stanko Trap je dom blagoslovil ter izrazil željo, da bi domača slovenska govorica nikdar ne utih-



Pesnik Andrej Kokot in Monika Wieser-Zeichen

Vouk, predsednik in tajnik KKZ Janko Zerzer in Nužej Tolmajer, poslovodja SPZ Janko Malle, predsednika EL in NSKS Andrej Wakounig ter Bernard Sadovnik, zastopnik kulturnega ministrstva R Slovenije Stanislav Mrvič, vodja projekta obnove in muzejske ureditve doma doc. Vito Hazler, ravnateljica inštituta »Urban Jarnik« Martina Piko-Rustia, prof. Janez Bogataj in drugi.

Obnova doma in ureditev muzeja je sad jasne volje in prizadevnosti članov društva »SPD »Drabosnjak«, obeh slovenskih koroških kulturnih organizacij ter odgovornih pri slovenskem ministrstvu za kulturo. Od avstrijskih ustanov in uradov je edinole občina Vrba primaknila finančno podporo, za kar so se ji v soboto prisrčno zahvalili.

Jasna izpoved

Kostanjčani so pripravili zao-krožen kulturni spored z jasno izpovedjo, da bi ta dom služil vsem krajanom, ne glede na

nila v tem kraju. Med posameznimi točkami je povezovala Monika Wieser-Zeichen. Kot gostje so spregovorili vodja projekta Vito Hazler, ki je v kratkih besedah orisal pomen in namen etnologije; Stanislav Mrvič je poudaril pomen takih in podobnih projektov za krepitve kulture. Župan Ferdinand Vouk je izrazil posebno željo, da bi ta dom postal hiša srečanja, v njej pa naj bi domačini razmišljali o svojih koreninah, da bojo vedeli, kam naj gredo. Posebej pa je poudaril, da turizem tej hiši nikdar ne bi vzel njenega dostojanstva. Zanj je bilo samoumevno, da je občina podprla projekt in je primaknil še 2.600 evrov.

Ko je domačin in pesnik Andrej Kokot bral dve svoji narečni pesmi, je bilo, kot bi kraj dokončno sprejel ta dom v svoje osrčje.

Ko so se končno odprla starodavna vrata nekdanjega skednja, se je pred navzočimi razgrnilo vso bogastvo novega etnološkega muzeja.

Franc Wakounig

PRIREDITVE

PETEK, 27. 9.

- VETRINJ, dvorana fresk v samostanu — KKZ
- 19.30 Koncert samospevov Antona Nageleta in Franceta Cigana. Nastopata: Bernarda Fink-Inzko (mezzosopran), Marko Fink (bariton), Špela Filipič (klavir)
- ŠENTPETER pri ŠENTJAKOBU, Višja šola — SPZ, Glasbeno gledališče Gabriel, SPD Rož
- 20.00 Glasbeni kabaret »čisto čez«: Glasba: Gabriel Lipuš; režija in koreografija: Mojca Horvat; Rezervacija kart pri SPZ, tel.: 0463/514300-22
- RAVNE PRI ROŽEKU, na Kosi — Društvo Dvojezični zbor
- 20.00 Multimedialno predavanje »Svet v metu«. Mehiške impresije raziskovalca Aztekov z mag. Oskarjem Müllerjem

SOBOTA, 28. 9.

- ŠENTPRIMOŽ, kulturni dom — SPD Danica
- 19.30 Koncert ob 90-letnici pevskega delovanja in predstavitev zgoščenke. Sodelujejo: otroški zbor SPD Danica, Korenine Danice in MePZ SPD Danica
- ŠENTJANŽ, k & k — SPD Šentjanž
- 20.00 Premiera gledališke predstave »Pujša imamo za soseda«. Igra mladinska gledališka skupina SPD Šentjanž. Besedilo in režija Niko Kranjc Kus
- ŠENTKANDOLF, pri Pušniku — SPD Gorjanci
- 20.00 Veselica Horjancev. Igrajo Podjunski muzikantje
- DOBRLA VAS, kulturni dom — SPD Srce
- 20.00 Koncert Alpe-Adria. Nastopajo: Kvintet Smrtnikovi bratje, Dravograjski oktet, MoPZ KUD France Marolt in MePZ SPD Srce

NEDELJA 29. 9.

- PLIBERK, kulturni dom — SPZ, Glasbeno gledališče Gabriel, SPD Edinost, MoPZ Kralj Matjaž, MPZ Podjuna, Kulturni dom Pliberk
- 20.00 Glasbeni kabaret »čisto čez«: glasba: Gabriel Lipuš; režija in koreografija: Mojca Horvat

ŠENTJANŽ, k & k — SPD Šentjanž

- 10.30 Ponovitev gledališke predstave »Pujša imamo za soseda«. Igra mladinska gledališka skupina SPD Šentjanž. Režija Niko Kranjc Kus

SREDA, 2. 10.

- CELOVEC, v Evropski hiši, Reitschulgasse 4 — J. F. Perkonig-Gesellschaft
- 19.30 Ob 100-letnici rojstva Herberta Strutza: recitira Peter Raab, spremljata Lisa Pupitz in Alexander Kropp na klavir in violino

- TINJE, Katoliški dom Sodalitas
- 19.30 Tinjska serija prireditev: Spor zaradi krajevnih napisov — kriza ali šansa? 1. predavanje: Pravo in človeškost ali igrice oblasti; predavatelj uni. Prof. Dr. Karl Garnitschnig. 2. predavanje: Dvojezičnost-zrcalo moje identitete; predavatelj prof. Mag. Štefan Kramer

SOBOTA, 5. 10.

- TINJE, Katoliški dom Sodalitas
- 09.30 Slikanje z umetnikom Thomasom Miklom. Traja do 18. ure

- SELE, farni dom — KPD Sele
- 19.00 Premiera mladinske igre »Črna marelja«. Nastopa mladinska gledališka skupina KPD Planina

- PLIBERK, kulturni dom — SPD »Edinost«, Društvo upokojencev
- 19.30 Pevski koncert. Sodelujejo: ŽPZ »Lipa« — DU Radovljica, MePZ SDU Pliberk, Pevska skupina »Vidrinke«, MoPZ »Foltej Hartman« — SPD »Edinost« Pliberk

NEDELJA, 6. 10.

- PLIBERK, kulturni dom — Lovska družba Blato
- 100 let Lovske družbe Blato
- 10.00 Sv. maša s pliberškimi rogisti »Petzen«
- 14.00 Slavnostni spored: nastop rogistov »Petzen« in MoPZ »Kralj Matjaž«

ŠMIHEL, farna dvorana — KPD Šmihel

- 11.00 Premiera gledališke predstave »Starši naprodaj«. Nastopa otroška gledališka skupina KPD Šmihel

- ŠENTJANŽ, k & k — k & k
- 17.00 Otroški program »Juri Muri v Afriki«. Gostuje lutkovno gledališče Ljubljana

PLIBERK, KULTURNI DOM

100 let
Lovske družbe Blato

Nedelja, 6. 10. 2002

- 10.00 Sv. maša za vse rajne lovce LD Blato, pri sv. maši sodelujejo pliberški rogisti »Petzen«
- 12.30 Kosilo v Kulturnem domu Pliberk
- 14.00 Slavnostni spored: pozdrav gostov; nastop rogistov »Petzen« in MoPZ »Kralj Matjaž«; slavnostni govor predsednika in nagovori članov; pozdravni nagovori gostov

Naprosamo vas, da svojo udeležbo javite po telefonu do 1. oktobra 2002 na številko 0664/3217009, 04235/3187 (Kumer F.) ali 0664/5205925 (Kaiser J.)

SNI »Urban Jarnik«, SZI, NSKS, ZSO, KKZ, SPZ, Sodalitas

vabijo na simpozij o
Matiju Majarju Ziljskem

v petek, 11. oktobra, od 15. do 18. ure, na Karlovi univerzi v Pragi.

Odhod v četrtek, 10. avgusta 2002. Natančen spored dobite pri Sodalitas v Tinjah, pri KKZ ali SPZ, kjer se lahko tudi prijavite. Cena za vožnjo, 3 nočitve z zajtrkom in vodstvom je 290 €.

KOŠ vabi na

K o š a r k o za rekreativce
kdaj: vsak ponedeljek in četrtek
od 18.–19. 30 ure
kraj: na Zvezni gimnaziji
za Slovence

Slovenski vestnik — usmerjenost lista
seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim
poudarkom na narodnopolitičnem interesu.
SV prejema podpore iz sredstev
za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/5143 00-0 • faks -71
e-mail: sonja.wakounig@slo.at

UREDNIKA
Sonja Wakounig (-50)
Tajništvo Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba Milka Kokot (-40)
Prireditve Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566

VSI
Tavriser StraBe 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE — teletext 299

ČE 26. 9. ■ 18.10 Rož — Podjuna — Zilja

PE 27. 9. ■ 18.10 Utrip kulture

SO 28. 9. ■ 18.10 Od pesmi do pesmi — ...

NE 29. 9. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška /
Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Glasbena

PO 30. 9. ■ 18.00 Kratek stik

TO 1. 10. ■ 18.10 Otroški spored

SR 2. 10. ■ 18.10 Glasbena mavrica
21.04 Večerni spored

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 29. 9. ■ 13.30 ORF 2 • DOBER DAN
KOROŠKA • »Veselite se jezikov«: Tudi v
Ledincih praznujejo ob evropskem dnevu
jezikov • 40 let kulturnega centra Lojze
Bratuž v Gorici: Okameneli spomini — raz-
stava Valentina Omana • Novosti na
področju zobne medicine: Nova metoda
resekcije korenine brez reza in šiva •
Senzibilizirati srca mladih: Gimnazijci
bodo pomagali smetiščarjem v Kairu •
SPD »Danica« praznuje 90-letnico pev-
skega delovanja.

PO 30. 9. ■ 4.20 ORF 2 15.55 TV SLO1 (Pon.)

RADIO DVA — 105,5

DNEVNI SPORED OD PONEDELJKA DO PETKA:

6.00 Dobro jutro 9.00 Sol in poper 12.07
Žurnal, nato glasba 3 krat 3 13.00 Klub
Radio dva 15.00 Lepa ura 17.17 Žurnal
17.30 Naša pesem

SO ■ 6.00 Glasba (zborovska, narodnoza-
bavna) 7.00 Domača budilka 8.30 Otro-
ški vrtljak 9.00 Sobotno dopoldne 12.00
Glasbena 3 krat 3 13.00 Evropa v enem
tednu 13.23 Glasba 14.00 Slovenske
popevke 15.00 Farant

NE ■ 6.00 Glasba (zborovska, narodnoza-
bavna) 7.00 Domača budilka 8.30 Zajtrk s
profilom 10.00 Zimzelene melodije 10.30
Svetopisemske zgodbe 11.00 Iz zlate dvo-
rane 12.00 Glasbena 3 krat 3 13.00 Radio
dva v zrcalu 15.30 Narodnozabavna in
zborovska glasba 16.00 Vikend

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PE 27. 9. ■ 20.06 Proud to be loud
glasbeni magazin s punk rockom 21.00
Global Loops glasbeni magazin 23.00
Rdeči Boogie glasbeni magazin

SO 28. 9. ■ 19.00 Europa von unten
Poljedelstvo na Poljskem in Madžarskem
20.06 Yugo-Rock oddaja z glasbo s po-
dročja nekdanje Jugoslavije

NE 29. 9. ■ 19.00 Music for the Masses
nove zgoščenke, glasbene novice, pred-
stavitev skupin, recenzije filmov 22.00
For those about to Rock vse to, kar dru-
gi nikoli ne bi vrteli

PO 30. 9. ■ 18.00 Zdrava ura: oddajo
vodi dr. Franz Inzko. Tema tokrat je tera-
pija s hormoni 21.00 Take the Jazz
Train 23.00 Context XXI Avstrofašizem
in nacionalsocializem

TO 1. 10. ■ 19.00 V pogovoru Janko
Kulmesch (pon. 2. 10., 1.00) 20.06 Kak-
ko! Oddaja o anime pesmih in japonskem
popu 23.00 Vešča Glasba vseh stilistič-
nih in zemljepisnih smeri

SR 2. 10. ■ 19.00 Literarna kavarna Li-
terarna delavnica: Eva Liegl (pon. 3. 10.,
1.00) 21.00 Ruff Radio Oddaja z drum'n
bass, trip hop, breakbeat, jungle and
ragga 22.30 Mad Force Da Hip Hop Show

ČE 3. 10. ■ 19.00 Po Koroškem Dijaki
beljaške TAK se zavzemajo za človekove
pravice (pon. 4. 10., 1.00) 20.06
Yesterday & Today glasba 60ih, 70ih,
80ih in 90ih let 22.00 Izven zakona
Tokrat: David Grey

SLOVENSKI
VESTNIK čestita

PRAZNUJEJO: Lenčka in Günter Kos iz Borovlja v Borovju pri Pliberku — srebrno poroko; Karl Lesjak iz Svatén — 70. rojstni dan; Sten Hanin iz Dobrle vasi — rojstni dan; Rozi Wasner z Obirskega — 70. rojstni dan; Nani Ogris in Lenči Užnik iz Borovelj — rojstni dan; Marija Mak s Srednjega Kota — 70. rojstni dan; Kerstin Schorli iz Bele pri Železni Kapli — 16. rojstni dan; Alojzija Rožman iz Senčnega kraja — 94. rojstni dan; Rupert Wrulich iz Zgornjih Rut na Radišah — 70. rojstni dan; Marija Fugger v Ravnah pri Šentjakobu — rojstni dan; Hilda Wuzella s Kota pri Šentjakobu — rojstni dan; Marija Kunčič iz Borovelj — rojstni dan; Matevž Peteršinek iz Hudega Kraja pod Djekšami — 77. rojstni dan; Folti Wuzella iz Šentjakoba — rojstni dan; Miha Logar iz Prible vasi — rojstni dan; Terezija Pasterk iz Kokij — rojstni dan; Miha Golavčnik iz Podjune — rojstni dan; Hanzi Kežar v Horcah — rojstni dan; Franc Urank iz Encelne vasi — rojstni dan; dr. Maks Zdovc z Radiš — roj-

stni dan; Raimund Greiner v Podroju — rojstni dan; Angela Mlinar z Blata — rojstni dan; Marija Vežočnik iz Nonče vasi — rojstni dan; Justa Koletnik iz Čirkovč — rojstni dan; Jožef Kanauf iz Goselne vasi — rojstni dan; Miha Lubas iz Vogrč — 80. rojstni dan; Hermi Hribernik na Doleh pri Borovljah — rojstni dan; Franc Zankl iz Male vasi — rojstni dan; Marija Blažej z Letine — rojstni dan; Hanzi Gabriel z Dunaja — rojstni dan; Franci Tomažič iz Nagelč — rojstni dan; Adrian Kežar iz Šentprimoža — rojstni dan; mag. Franci Rulitz iz Kotmarje vasi — rojstni dan; Mihaela Traunik iz Malčap — rojstni dan; Liza Smrtnik iz Kort — rojstni dan; dr. Mirt Zwitter iz Celovca — rojstni dan; Drago Pörtsch iz Holbič — rojstni dan; Miha Traunik iz Malčap — rojstni dan; DI Andreas Berchtold z Pu-grada pri Bilčovsu — rojstni dan; Ani Verdel iz Borovelj — rojstni dan; Irena Kokot z Žihpolj — rojstni dan; prof. Hans Tuschar iz Žabnice — rojstni dan; Marija Kaltenbacher iz Spodnjih Gorič — rojstni dan.

Za posredovanje imen slavljenk in slavljenecv se zahvaljujemo predvsem slovenskemu oddelku ORF v Celovcu!



Ofenzivni obrambni igralec Tonči Blajs

Foto: Štukelj

NOGOMET
REGIONALNA LIGAPaša za oči
in pravična
delitev točk

V osmem krogu jesenskega prvenstva si je SAK preteklo nedeljo na domačih tleh izboljšal pomembno točko (0:0) proti izredno močni ekipi iz Gradca. Srečanje je bilo na visoki ravni, napete situacije in menjajoče akcije, priložnosti za zadetke, torej nogomet čisto po okusu gledalcev. Gostje iz štajerske prestolnice so imeli v pr-

vem polčasu terensko premoč in smolo – močan prosti strel je šel na vratnico!

Po odmoru je domača ekipa z režiserjema Tončijem Blajsom in Janijem Patejem odlično oblikovala igro v sredini in napadu. Ekipa si je priigrala nekaj lepih priložnosti, kar dve ni izkoristil Jani Pate, eno pa Mathias Zimmerling.

Gol je izvrstno branil Erih Oraže, v igri pa je spet po dolgem času sodeloval obrambni igralec Simon Sadjak.

Ne podcenjevati

Naslednjo tekmo igra SAK na tujem proti zadnjemu na lestvici Zeltweg, ki se bori proti izpadu.

Športni vodja SAK Marko Wieser: »Tekma proti zadnjemu je vedno neprijetna. Toda s

PODLIGA VZHOD

Šmihel je v dobri formi. Preteklo nedeljo so na tujem premagali Golovico tesno z 2:1.

Bilčovs se je sicer zelo trudil, vendar so domačini iz Grebinja obdržali vse tri točke doma (3:1). DSG Borovlje so prepričljivo premagali Rudo s 4:2 in po dolgem času spet slavili zmago. Šmihel je s 12 točkami na 9. mestu, Bilčovs je 12. (9), DSG pa na 7. mestu (14).

1. RAZRED D

Debakel so doživeli Kapelčani proti Sinči vasi z 1:7. Slabo gre tudi Globasnici, ki je proti Šentpetru podlegla z 1:4. Metlova je odpravila Vovbre s 3:0, Žitara vas je remizirala proti St. Leonhardu 1:1, prav tako neodločeno sta se razšli Rikarja vas in Šentpavel 2:2. Vodi Rikarja vas z 18 točkami, Sinča vas je 4. (14), sledita Metlova (14) in Železna Kapla (14), Globasnica je na 12. mestu (8).

2. RAZRED D

Tinje-Sele 1:5 Maria Rojach-Dobrla vas 2:2, Žvabek-Pliberk II 1:2, Galicija-Frantschach 0:1

M. Š.

polno energijo, določeno resnostjo in pripravljenostjo so možne tri točke. Vsi igralci so zdravi in dobro motivirani.«

M. Š.



PLANINSTVO

Palec (nem. Seleniza, 2026 m)

Palec, ki ga zaradi njegove vitke oblike imenujejo tudi »karavanški Matterhorn«, se dviga severovzhodno od Vrtače. Nanj niso speljane markirane, zato pa kar dobro vidne steze. Palec je dostopen preko Ridovca s severne avstrijske strani in preko Zelenice s slovenske strani. Opisal bom krajši in lažji pristop preko Zelenice.

Naša pot se začne na slovenski strani ljubljanskega predora. Krenemo po markirani poti čez traso zeleniškega smučišča navzgor. Čez slabo

ure hoje pridemo do delno obnovljenega doma na Zelenici, ki ga je pred leti opustošil požar. Takoj za domom prečkamo traso smučišča in sledimo markirani stezi proti Stolu. Kmalu zapustimo na slabo vidnem razpotju tik pod rožički Na možeh markirano pot in krenemo po stezi navzgor, ki nas popelje v dolinico Suho ruševje. Čez poldrugo uro hoje smo na sedlu Žleb (1916 m), ki loči Palec od zahodnega brata Zelenjaka (tudi Nemški vrh, nem. Pautz, 2024 m). Do Žleba je šlo povsem brez težav. Zadnjih sto

višinskih metrov do vrha si moramo pomagati malo z rokami, ni pa niti ta odsek tehnično zahteven. Ko stopimo na vrh Palca, sta nam najbližja sosednja vrhova Zelenjak in Vrtača. Nekoliko bolj oddaljeni so Stol, Kozjak in Begunjsčica. Globoko pod nami pa vidimo Poden. Po isti poti se spet vrnemo na izhodišče naše ture.

Za celotno turo je treba računati s štirimi do petimi urami hoje. Tehnično nezahtevna tura zahteva malo orientacijskega smisla in zato ni priporočljiva za neizurjene planince.

mami

Slovensko prosvetno društvo Šentjanž vabi na premiero mladinske igre

Pujsa imamo
za soseda

Niko Kranjc Kus / Claudie Fries

v soboto, 28. septembra 2002, ob 20. uri
ponovitev: 29. septembra 2002, ob 10.30

Režija: Niko Kranjc Kus
Nastopa mladinska gledališka skupina Šentjanž

ŠAH

Odličen start v
novo prvenstvo

SŠK Obir/Železna Kapla I in ekipa SŠZ Zveza-Bank I sta v prvem krogu šahovskega prvenstva v koroški podlgi zabeležili zmagi. Obir je v gosteh premagal novince Šmohor s 6:2, SŠZ pa je presenetljivo ugnala ekipo celovškega magistrata s 5:3. Obe slovenski ekipi sta se po prvem krogu uvrstili na prvo mesto 12 mestne lestvi-

ce. Šahisti na 16 deskah niso izgubili niti enega dvoboja.

Za Obir so točkovali: Dušan Jokovič, Hans-Christian Wolte, Robert Waysocher, Wolfgang Moser in mladinec Jusejnovič, remizirala sta Justin Polanšek in Harald Wolte.

Za SŠZ so zmagali: Silvo Kovač, Joži Amrusch, Rupert Reichmann, remizirali so MK Blaž Kovač, MK Dunja Lukan, Aleksander Lukan in Stefan Reichmann.

Obir igra 19. 10. proti Trgu, SŠZ pa gosti ekipo Gabor iz Spittala. I. L.

ŠAHOVSKI OREH št. 216

Silvo Kovač

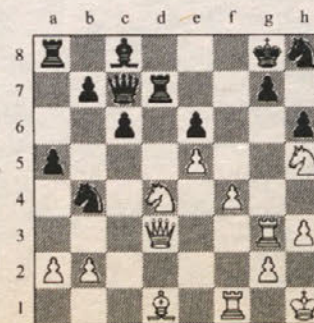
Aljehin – West (Portsmouth 1923)

Da bi črni kralj še lahko malo zadihal, saj je pod udarom belih figur, je črni skakač napadel belo damo in jo želi pregnati iz poševice b1 – h7. Toda nekdanji svetovni prvak veleojster Aljehin, ki je na potezi, ta-

koj vrača udarec, s katerim se črna pozicija v trenutku raztrešči. Tudi tokrat lahko uživate v žrtvenem plesu belih figur!

Rešitev štev. 215

Tokrat uživamo v žrtvenem plesu belih figur, ki ga je veleojster Najdorf pričel s potezo 1.Td5! Odstranil je belopoljnega lovca črnega, ki je branil kritično polje f7, zato je odgovor izsiljen 1...Dd5!. Toda na polje f7 se zgrinjajo novi oblaki s potezo 2.Df7:+!! – žrtev dame, ki dirigira črno damo v obrambne naloge in iz ozadja se pojavi beli skakač 3.Sd7 mat!



IGRALCI KOŠARKARSKEGA ŠOLSKEGA KLUBA

KOŠ Celovec [12345678]



ime: Martin Majhen
številka: 7
velikost: 188 cm
teža: 71 kg
pozicija: krilo
dan rojstva: 22. 11. 1979
poklic/izobrazba: študent
interesi: košarka in študij
glasba: vse
najljubša hrana: nič
posebnega
srečal bi se: z mojo punco
Sonjo, vsak trenutek, ko je možno;
pomembno mi je: teamwork, družina;
želja za prihodnost: končati študij



ime: Stefan Hribar
številka: 11
velikost: 190 cm
teža: 80 kg
pozicija: bek
dan rojstva: 26. 3. 1975
poklic/izobrazba: študent
interesi: šport, kultura, filozofija
glasba: rock, domača glasba
najljubša hrana: testenine
srečal bi se: s Stevenom Hawkinsom
pomembno mi je: družina in šport;
želja za prihodnost: etablirati košarko med koroškimi Slovenci;
življenjski moto: zdrav duh v zdravem telesu, carpe diem

LINKI • www.zvezaabank.at • www.ssz.at • www.web.teleweb.at/mladinskidom
www.euroleague.net • www.nba.com



POSOJILNICA-BANK
ŽELEZNA KAPLA / BAD EISENKAPPEL

Banka, ki povezuje! Die Bank, die verbindet!

BENETIK
UMETNOST IN PODJETJE**Mongolski stoli
v tesarstvu
Gasser**

Umetniški navdih in izraz umetnosti ne poznata meja. Kako je sicer mogoče, da mongolski stoli Rudija Benetika, od prejšnjega petka, 16. septembra 2002 naprej razstavljeni v tesarskem podjetju Gasser v Kajzazah pri Bilčovsu, zbuja tolikšno zanimanje?

O Mongolih vemo malo. Pa še to, kar se nam je zasidralo v možganskih ganglijih, je sila poenostavljeno, da ne rečem izmaličeno, nedodelano. Površen in s predsodki zabeljen pouk zgodovine o divjem in krvoločnem ljudstvu iz azijskih step, prej podobnem divjim zverem kot človeškim bitjem, je zapustil grdo in napačno sliko o Mongolih.

Zdaj se ta podoba hvala Bogu spreminja. Nedvomno bo svoje k temu prispevala enkratna in sila samosvoja razstava mongolskih stolov, ki jo je v tesarskem podjetju Gasser, sredi rezalnikov in žag, tramov in šperovcev, uredil Rudi Benetik.

Podjetje Gasser je ena od tistih koroških firm, ki se je aktivno in zavestno vključilo v povezave med umetnostjo in gospodarstvom. Gonilna sila, spiritus rector, te podjetniške pobude je gospa Ingrid Gasser. Lanski gost je bil Gustav Januš, letos pa, kot že rečeno, sta prostor in čas odmerjena Rudiju Benetiku.

Drži, kar je na odprtju razstave dejal Heimo Penker, ravnatelj denarnega zavoda BKS, da doslej Benetik ni veljal za umetnika, ki bi se ukvarjal z objekti. Zdaj je, in to zelo silno, prodrli tudi v ta žanr in se na mah uveljavili.

Benetik si je energijo in predloge, zamisli in vtise za razstavo nabiral na študijskem potovanju po Mongoliji, deželi neizmernih ravnin in planjav, deželi jurt, konjev in gostoljubnega naroda. Ta narod je slej ko prej najtesneje povezan z naravo. Na hrbtih konj in v trdnih sedlih, ne raz vladarskega prestola, so Mongoli svojčas pod Džingis Kanom in njegovimi nasledniki vzpostavili največje cesarstvo v zgodovini človeštva. Segalo je od Srednje Evrope do Tihega morja.

Mongoli že dolgo ne ogrožajo več nikogar. Mlajša zgodovina jim ni bila naklonjena, vendar so danes na dobri poti k uveljavitvi v globaliziranem svetu. Majhen kamenček v tem mozaiku pozitivne podobe je tudi Benetikova



Rudi Benetik in Ingrid Gasser v razstavnem ambientu

razstava, ki ji je svoj glasbeno-akustični pečat vtisnil glasbenik Lado Jakša. Melodije in zvoki, ki jih je izvalil trobenti in iz razstavnih objektov, so bili simbiotično uglašeni na razstavne objekte in tako celotni prireditvi dali določen čar nenavadnega in privlačnega.

Mongolske stole so v celoti po Benetikovih načrtih izdelali v podjetju Gasser. Odprtje razstave je bilo pravcat družabni dogodek, saj toliko ljudi na mah v veliki hali tesarskega podjetja še nikoli ni bilo navzočih.

Franc Wakounig

**130 let
130 Jahre****Zvestoba
Verbundenheit****Partner****Uspeh
Erfolg****POSOJILNICA**
BANK / Št. Jakob v R.**SLOVENSKI
VESTNIK**

NAŠ TEDENSKI LIST!